

A honismereti akadémián

Előadás
a szocialista hazafiságról

Folytatja munkáját a hét-
fő óta Szegeden tanácskozó
országos honismereti akadé-
mia. Tegnap délelőtt dr. Csa-
zári Dániel egyetemi tanár
Szocialista hazafiság — tör-
ténelmi tudat címmel tartott
előadást. Vitába szállt azok-
kal az elméletekkel, amelyek
más-más oldalról támadják
és idejétmúltak mondják a
hazafiságot, és azokkal is,
akik a szocializmus fejlődé-
sével tartják összeegyeztet-
hetetlennek a hazafiságot, a
két fogalom közé választó-
vonalat húznak, és így teszik
fő a kérdést: szocialisták
vagyunk vagy hazafiak? Nem
szubjektív rossz szándékból
fakadnak ezek a téves néze-
tek — mondta az előadó —,
korunk alapvető jellegét ér-
tük félre.

Szuggesztív erejű előadá-
sában bizonyította, hogy a

szocialista nemzet léte a szo-
cialista hazafiság alapvető
feltétele; a szocialista nem-
zetnek pedig egyik tartópil-
lérét a szocialista társadalmi
rend törvényszerűségei ké-
pezik, de magába olvasztja
az első nemzettípus használ-
ható „téglaít” is. A szülőföld
szeretete mint természetes
érzés, a szocialista nemzettel
vagy kisebb közösséggel való
azonosulás, erős érzelmi kö-
tőanyaggá alakul. Szólt töb-
bek között az anyanyelv ápo-
lásáról is, és hangsúlyozta,
hogy nemzetiségiek anya-
nyelvükhöz való ragaszkodá-
sa valójában a szocialista ha-
zafiság elmélyítését szolgálja.
Annak a kifejezése, hogy
otthon akarják magukat érez-
ni saját szocialista hazájuk-
ban.

Az előadást korreferátu-
mok követték. Hantos Mi-

hály nyugalmazott tanács-
elnök-helyettes a pusztaszeri
Nemzeti Emlékpark terveit
és a megvalósítás állomásait
ismertette, dr. Bálint Sándor
nyugalmazott egyetemi tanár
Szeged néprajzi hagyomá-
nyairól beszélt, dr. Katona
Imre egyetemi docens a ku-
bikoséletre és a kubikosmoz-
galomra vonatkozó kutatását
tekintette át, dr. Szabó Ist-
ván egyetemi docens pedig
az 1945—47 közötti agrárfor-
radalmat elemezte.

Tegnap délután a honis-
mereti akadémia résztvevői
Fehér-tót, illetve a szegedi
botanikus kertet tekintették
meg, ma pedig egész napos
megyei tanulmányút keretén-
ben Ópusztaszerre, Csong-
rádra, Szentésre, Szegvárra,
Hódmezővásárhelyre és Al-
győre látogatnak.

A boldogító nem

Lalika vidám, fekete szemű, négyéves
kisfiú. Mindenki szereti az óvodá-
ban. Eppen ezért érte különös meg-
lepetéssel az óvónőket, amikor a fiatal,
csinos édesanya egyik nap bejelentette:
ezután csak neki adják oda a gyereket,
mert „elváltak” a papától.

Három élet torpant meg, s vett új for-
dulatot. Az irányváltást a Lalikáknak
kellene legkevésbé megérezniük, hiszen a
tárgyaláson elhangzó — boldogító?, in-
kább megkönnyebbülést okozó — nem
csak a szülők útját választja ketté. A gye-
rek ösztönei és objektív érdeke azonban
azt kívánja, hogy apjával és anyjával is
lépést tartson. Hol ezen az úton, hol azon.
Veszekedő szülők tűzfészkében biztosan
felőrlik a gyerek. De az, hogy a más-
nak egy helyen kínált szeretetért neki in-
gázni kell, szintén nem a felhőtlen gye-
rekkor ígérete. Hogy azért minél többször
„süssön a nap”, az a szülők józanságán
múlik. Mondjuk azon is, hogy Lalikát oly-
kor a papa vihesse magával az óvodából.

Lalika sok van. Nemcsak Szegeden, a
megyében, hanem szinte az országban —
és világszerte. Megkongatták már a vész-
harangot a házasság intézménye fölött
többször is, mégis létezik. De az tény,
hogy a kötelékek már korántsem olyan ru-
galmasak, igen kevés elég ahhoz, hogy el-
törjenek, elszakadjanak, fölrobbanjanak.
Hogy egyre kevésbé tűrjék az ellenhatáso-
kat, bizonyítja néhány adat is: 1960 óta a
duplájára nőtt az 1000 lakosra jutó válá-
sok száma az USA-ban, a Szovjetunióban,
Csehszlovákiában, Svédországban és Finn-
országban is. Mindez persze nem lehet vi-
gasz a számunkra, különösen nem, ha a
magyar statisztikai adatokat, s ezen belül
a megyieket — s mögöttük — nemcsak
a Lalikákat, hanem a férjek, feleségek sor-
sát nézzük.

Szomorú első helyezés: hazánkban
Csongrád megye vezet a válások számát
tekintve, s az abszolút „győztes” — jóval
az országos átlag fölött — Szeged. A há-
zasságok kétharmadában gyermek is szü-
letett.

Foghatnánk állhatatlanságunkat a föld-
rajzi adottságra, éghajlatra, vérmérséklet-
re, de humorizálás nélkül csak társadalmi
okokkal, esetleg a közszellem bátorító ha-
tásaival, a nevelés hiányosságaival lehetne
mindezt indokolni.

A kívánsos erkölcsi normákat a négy-
éves módosított családjogi törvény rögzíti.
Szabályozza és védi a házasság és a család
intézményét, előírja a házasságban és a
családban a férj és a feleség egyenjogú-
ságát, igyekszik fokozni a gyermekért való
felelősségérzetet és előmozdítani a helyes
neveléssel az ifjúság egészséges fejlődését.

A társadalom tehát megrajzolta ideál-
ját. Az elnézhetőnél azonban kevesebben
akarunk hozzá hasonlatossá lenni. Igaz, az
érzelmeiket paragrafusokkal szabályozni,

fölmelegíteni aligha lehet. A felelősség-
datra, józan észre azonban már tudnak
hatni a törvények. Ha a szeretetnek, a
megbecsülésnek egy szikrája megmaradt,
és ha halványan is, megvilágítja két em-
ber kapcsolatát, van remény, hogy az ér-
telemmel szövethetve megmaradjon és szo-
rosabbá váljék a kötelék. De ha a szép
érzelmek helyén már csak a gyűlölet ké-
pes tombolni, akkor szakadjon el az a lé-
lekölő kapocs.

„Elváltatok? Nahát! És miért?” — kér-
dezi a kíváncsi hölgy barátjától. Mit le-
het erre felelni? Soha nem egyetlen ok
vezet el a „boldogító nem”-ig. Okok hal-
maza, kölcsönhatása kell ahhoz, hogy a
szeretet ellentétjébe csapjon át. A nézet-
eltérések, köztudott, nem éltetői a családi
békének. Mi váltja ki a legtöbb mai há-
zasságban az ostromállapotot?

A felmérések szerint a munkahelyválto-
zás, a környezethez való alkalmazkodás
hiánya konfliktusokat okozhat a férj, a fe-
leség életében egyaránt, s ezt a feszültsé-
get sajnos, haza is viszik.

Elgondolkodtató adat: tavaly a bontóke-
resetek kétharmadát nők terjesztették elő.
Legtöbbjük az izákos vagy a bűnygybe
keveredett férjtől akart menekülni, de
tény az is: az egyenjogúság szelleme sem
az értelmetlen kompromisszumok, a „min-
denáron túrni” felfogást élteti. A megrom-
lott házasságokban a gyerek vagy a gye-
rekek léte sem fejt már ki olyan kohéziót,
mint korábban.

A szegedi és járási vizsgálatok szerint
a városban, és különösen a fizikai dolgo-
zók körében a legtöbb a válás. A tárgya-
lásokon gyakran vádolják az asszonyok
férjüket azzal, hogy ritkán voltak otthon,
szabad idejüket házon kívül — kocsmá-
ban, barátoknál, esetleg maszek munkával
— töltötték. Sokan elhidegüléssel indokol-
ják szándékukat. Emögött rendszerint az
áll, hogy nincsenek tisztában a házasságot
„szabályaival”, nagy a műveltségbeli kü-
lönbség, vagy a férj túl igényes: nem lát-
ja be, hogy a háztartás, a gyerekevelés
minden terhe mellett a feleség nem képes
művelődni, meccset nézni, vidám, gondta-
lan fruskaént körülhízelegni a „ház
urát”.

Rohamosan növekszik a megyében a
fiatalon elválók száma, különösen a
nőké. A megmondhatatlan, korai há-
zasságkötések ellen csupán rendeletekkel
nem megyünk semmire. A neveléstől töb-
bet lehetne várni. A pedagógusoktól, a
szülőktől, az ó példaadásuktól. De nem-
csak az övéktől a család iránti felelősség
— és a család tisztelete — legyen benne
közéletünk levegőjében. Hogy az érzelme-
ken kívül az ész is szóhoz jusson még idő-
ben, és a jól meggondolt igen lehetőleg
holtomiglan-holtodiglan boldogítson. Szü-
löket, gyerekeket egyaránt.

Chikán Ágnes

Üdülő a Balaton partján

Tíz éve még a ház tövét
áztatta a tó, ma jó száz mé-
terrel beljebb zúdultnak part-
nak a szürkés-kék hullámok.
A síófoki oldalon hosszú
partszakaszt töltöttek fel, s
a töltésen már épül az új
üdülő és szállodasor. A látó-
gató akár a legutóbb épült
motelnek is nézhetné azt a
fehérre kőporozott házat,
amelynek balatoni körpano-
ráját nyújtó tetőteraszáról
napfűdőző üdülővendégek
gyönyörködnek a kilátásban.

Tavaly még egy nyereg-
tő villa állt az „új ruhába”
öltöztetett üdülő helyén. Az
ATIVIZIG üdülője Síófokon
még magán viseli a nemrég
befejezett építkezés nyomait.
Pestécs edények, faltörme-
lek az udvar félreeső zugá-
ban, de az előtérben a színes
kertiszékeken, hintaágyak-
ban pihenő vendégek és a
ministadionnak is beillő ho-
mosok focipályán labdát
kergető fiatalok ádáz futball-
párbaja elárulja az odaláto-
gatóknak: itt már javában
birtokba vették a dolgozók
a vállalati üdülőt.

A homokpályán valóságos
nemzetközi találkozó vív-
nak: Kurucz Gyula, Engi
Lajos és Nagy Antal, a víző-
ügyi igazgatóság dolgozóit
mellett Ludwig Lillien az
NDK-ból, Zbigniew Kazi-
miersky pedig a lengyelor-
szági Krakóból jött. Az
ATIVIZIG határon túli kap-
csolatainak bizonyítéka is ez
a Balaton-parti találkozó —
a síófoki üdülőben.

Éveken át közösködtek a
szegediek a székesfehérvári
Dunántúli Vízügyi Igazgató-
sággal a Balaton-parti nye-
regtetős villán, pontosabban
annak csupán egyharmada
volt az övék. Négy évvel ez-
előtt — gondolva az egyre
növekvő üdülési igényekre —
egy millió forintért megvásá-
rolták a fehérváriaktól a tíz-
szobás házat. Ez most húsz-
szobás...

— Az ATIVIZIG párt- és
gazdasági vezetésével egyet-
értésben a vállalati szakszer-
vezeti tanács kezdeményezése
alapján megszületett a szán-
dék, hogy a megvásárolt üdül-
őt kibővítsük, korszerűsít-
jük. Saját tervek, saját kivi-
telezés.

Építőbrigádjaik és társa-
dalmi munkában segítő dol-
gozóink tavaly októberben
kezdtek az átépítést, és sze-
zonnyitásra elkészültek. A
régi nyeregteret lebontották,

és a helyén a korábbi pad-
lásszobák mellett és helyett
új, két-három ágyas lakószó-
bákat alakítottak ki — mond-
ta Kun Sándor, az ATIVIZIG
vset titkára.

— Szeged—Síófok kétszáz-
ötven kilométer...

— Inkább a hosszú távú
szállítást, mint helybeli mes-
ternek könyörögni. Nem be-
szélve arról, hogy a mieink
úgy építették, mint a saját-
jukat.

Ezt egyébként az üdülő
„szokatlanul precíz” kivitele-
zése — sehol egy lötyögő aj-
tókeret, rosszul záró ablak,
rosszul illesztett műanyag
padló! — is igazolta.

— Azok is üdülnek, akik
építettek?

— Ott van például a fél
focicsapat, Kurucz, a villany-
szerelők... Egyébként az itt
üdülőknek jóval több mint
fele fizikai dolgozó. És még
valami: családós.

— Nem elég a szakszerve-
zeti beutaló?

— Fel kell ismernünk,
hogy sem a SZOT, sem a
kormány, de saját főhatósá-
gunk sincs abban a helyzet-
ben, hogy belátható időn be-
lül megoldja a családósok
üdültetését. Tudomásul kell
vennünk, a vállalatok te-
gyenek meg mindent — töb-
bet, mint eddig — ennek a
kérdésnek a megoldására.

— Kevés a pénz. Ez a ma-
gyarázat.

— Ki kell gazdálkodni.

— A vízügyi igazgatóság
mit „gazdálkodott ki”?

— A dolgozók szociális és
munkavédelmi ellátására
1978-ban 17 milliót fordít-
tunk, ebből közel három jut
az üdülés támogatására. A
síófoki üdülők ebből 2,5
millióba kerül, összesen pe-
dig 4 millióba.

— Hányan üdülnek a vál-
alat üdülőjében?

— Üdülőben. Így helye-
sebb, ugyanis Síófokon kívül
a Mátrában építettünk erdei
faházat, Gyulán pedig 1971-
ben szobát béreltünk 20 év-
re, emellett a lengyelországi
Zakopanéban és Poróvkán, a
krakkói vízügyi igazgatóság-
gal való együttműködés gyü-
mölcséként csereüdültetésen
vehetnek részt a dolgozóink.

— Hányan egy évben?

— Nyolcszáz, a családta-
gokkal együtt.

— Vállalati létszám?

— Ezernégyszáz dolgozó.

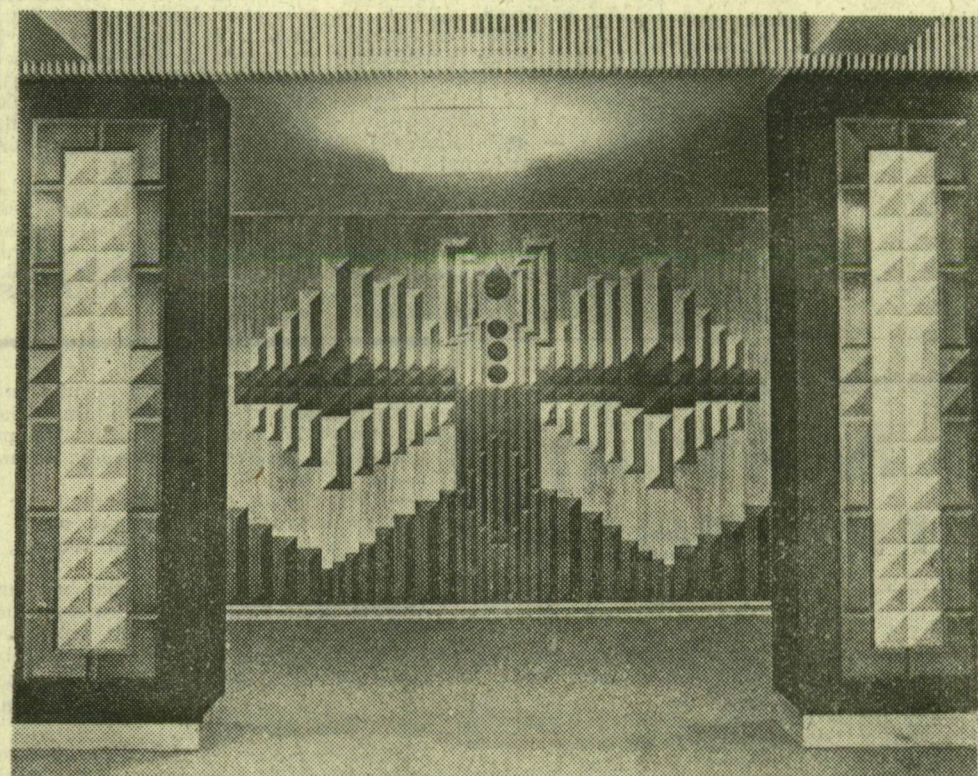
*

Télen, csikorgó hidegben is
dolgoztak az építők, akkor

pedig még nyoma sem volt a
villanykályhakkal fűthető ké-
nyelmes szobáknak. Jeges
építési törmelék hasította a
padlót, s nem volt egy ba-
rátságosabb zug, ahol leg-
alább egy teát főzhettek
volna a — nehézségek ellené-
re — kiváló munkát végző
munkásoknak. A vásárhelyi-
eknek. Ők voltak ugyanis a
vállalat saját beruházásában
épülő üdülőjének kivitele-
zői: Kurusa András, Jóhán
Ferenc és Halasi Mihály bri-
gádjának tagjai, összesen hu-
szonhárman.

Miközben Kun Sándorral
beszélgetünk, véget ér a
nemzetközi homokfoci-mér-
kőzés. Kérdem, ki győzött,
mondják, melyik csapat. Né-
zzük a kipirult, önfelad ar-
cokat, s szinte egyszerre mond-
juk. Mindegy, ki győzött,
egy biztos: a Balaton part-
ján az ATIVIZIG a nyer-
tes...

I. Za.

Acs S. Sándor felvétele

Intarzia-
falikép
a véradó
állomáson

Nemrégiben adták át a Szegedi Orvostudományi Egye-
tem vörtranzfúziós állomásának épületét. Az új intéz-
mény építészeti megoldása, berendezése kifejezi a véradók
iránti tiszteletet és megbecsülést. Az előcsarnok kényel-
mes berendezési tárgyai mellett ezt szolgálja T. Nagy Irén
szegedi szobrászművész nemrégiben elkészült 8 négyzet-
méteres falburkoló faltarziája. Ez a mű T. Nagy Irén
alkotói pályájának is egyik legjelentősebb alkotása. A
művet az ott dolgozó orvosok, laboránsok, ápolónők és
az ott megforduló véradók máris sajátjuknak érzik.

Anyagmozgatás,
csomagolás

Az iparban öt év alatt
megkétszereződött az anyag-
mozgató gépek száma, ami
annak is köszönhető, hogy
az állam évi 400—500 mil-
lió forint támogatást bizo-
sít a vállalatoknak a ne-
hez testi munkát felesle-
gessé tevő gépek vásárlásá-
ra. A berendezések hazai
és külföldi kínálatának be-
mutatására októberben nem-
zetközi anyagmozgatási és
csomagolási kiállítás nyílik
a Budapesti Nemzetközi Vá-
sárcsopontban, s ezzel egy
időben tudományos konfe-
renciát tartanak a műszaki
fejlesztés anyagmozgatással
kapcsolatos kérdéseiről.

Magyarországon ma még
több mint egymillió dolgo-
zó foglalkozik anyagmozga-
tással, szállítással. Ennek
csökkentésére több gépre,
targoncára, berendezésre le-
nik szükség. Csak hogy nem-
csak nálunk, de más KGST-
országokban is meglehető-
sen szegényes a gépek vá-
lasztéka.

A hiány pótlására, a ha-
zai gyártó bázis megterem-
tésére az elmúlt évben a
KGST elkészítette a gyár-
tásfejlesztés koncepcióját és
megkezdődtek az anyagmoz-
gatási gépek gyártásának
előkészületei Magyarorszá-
gon.